

تاريخ

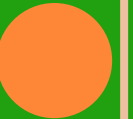
کانال تخصصی "تاریخ من"

سخن آغازین

صورت زیبای ظاهر هیچ نیست

ای برادر سیرت زیبا بیار

درس هفتم

کودتای ۱۲۹۹ش

کاری از: هادی عابد طوسی

دبیر تاریخ شهرستان نکا. استان مازندران

اهداف آموزشی:

آشنایی با زمینه های کودتای ۱۲۹۹

اهداف و سیاست های دولت انگلیس پس از شکست قرارداد ۱۹۱۹

چگونگی انجام کودتا

اهمیت ایران برای انگستان

○ بعد از انقلاب ۱۹۱۷م در روسیه و خارج شدن روس ها از ایران زمینه برای سلطه ی انگلیسی ها در ایران فراهم شد.

○ سیاست خاورمیانه ای انگلیس بعد از جنگ جهانی اول :

۱- تسلط بر منطقه خاورمیانه و منابع نفتی آن

۲- ایجاد کمربند آهنین در برابر شوروی

سیاست انگستان در ایران:

✓ قبل از خروج روس ها از ایران انگلیس ها مانع ایجاد یک حکومت مرکزی قدرتمند در ایران بودند ولی بعد از خروج روس ها آن ها در صدد ایجاد حکومت مرکزی قوی در ایران بودند.

کمر بند آهنین

پس از جنگ جهانی اول در واکنش به فساد و نفوذ بیگانگان جنبش‌های ضد استعماری در ایران به وجود آمد از جمله:

- * جنبش جنگل به رهبری میرزا کوچک خان
- * قیام شیخ محمد خیابانی در تبریز
- * قیام کُلنل محمد تقی خان پسیان در خراسان
- * قیام تنگستانی‌ها در جنوب

میرزا کوچک خان

عابد مریدی، مازندران

شیخ محمد خیابانی

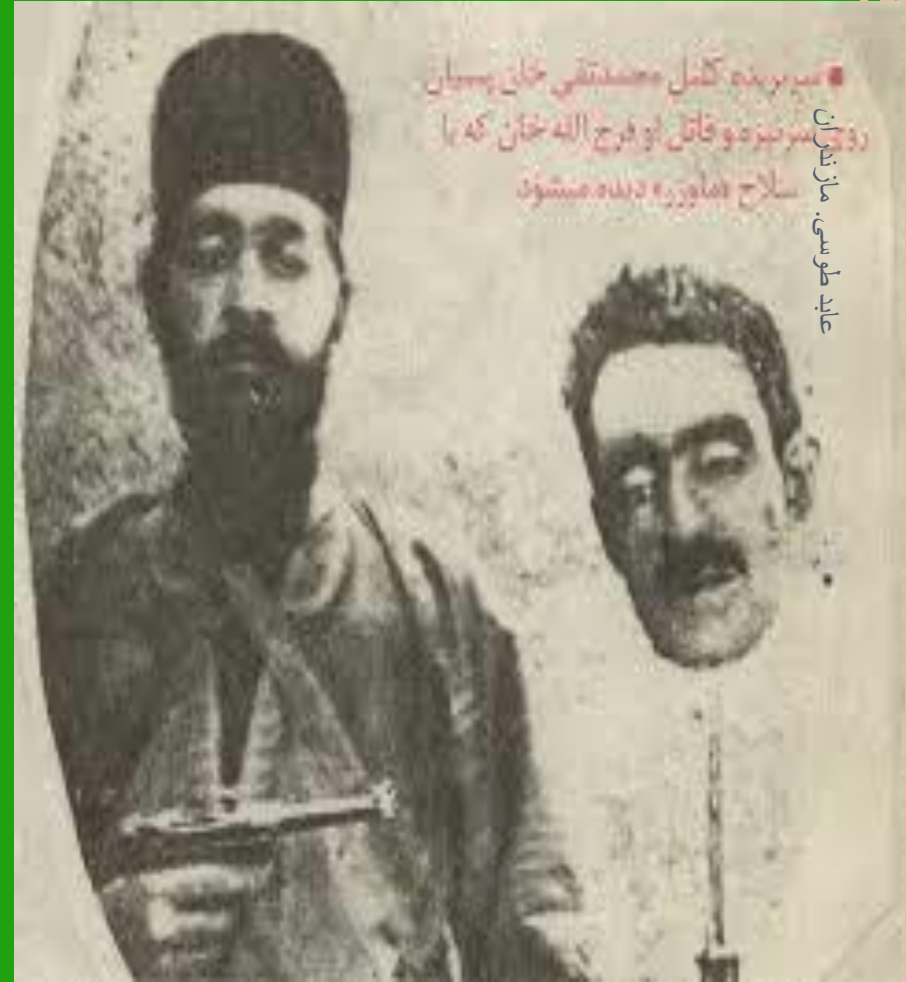

اقا شیخ محمد خیابانی رئیس مجاهدین آذربایجان که شهید شد

Αγαθὸς ἄνθρωπος Μουχαμμάδ Χιὰβάνι,
ἥρωας τοῦ ἀνεξαρτήτου τοῦ Αἰράν.
Αγαθὸς ἄνθρωπος Μουχαμμάδ Χιὰβάνι,
ἥρωας τοῦ ἀνεξαρτήτου τοῦ Αἰράν.

کلنل پسیان (گرجی)

تسلط انگلستان بر نیروی نظامی ایران

❖ بعد از انقلاب سوسیالیستی در روسیه انگلستان در صدد بر آمد نیروی قزاق را در اختیار بگیرد. انگلیس ها به بهانه های مختلف از جمله خطر کمونیست حاضر به بردن نیروهای خود از ایران نبودند و از نیروهای روسیه که وارد ایران شدند شکست خوردند. در چنین شرایطی **آیرون ساید** را به فرماندهی نیروهای خود در ایران بر گزیدند.

نیروهای قزاق

ژنرال آبرون سايد

سید طاهر، سواران

ژنرال آبرون سايد در کنار زوال سميت و فرزندان فرمايش، محمدي ميرزا و نصرت الدوله

Photo: Mashregh

قرار داد ۱۹۱۹م

○ در زمان نخست وزیری وثوق الدوله میان او و سرپرسی کاکس در سال ۱۲۹۸/۱۹۱۹م قراردادی موسوم به قرار داد ۱۹۱۹ امضاء گردید که در ابتدا محتوای آن محرمانه نگه داشته شد. این قرارداد موجب تحت الحمایگی ایران می شد زیرا:

❖ نظارت بر تشکیلات نظامی و مالی و سیاسی را منحصرأ در اختیار انگلیس قرار می داد.

○ انتشار این خبر موجب مخالفت های آزادی خواهان و شخصیت های سیاسی - مذهبی در ایران شد که سر انجام با مخالفت های مردم و **آیت الله مدرس** این قرار داد متوقف شد.

کودتای ۱۲۹۹

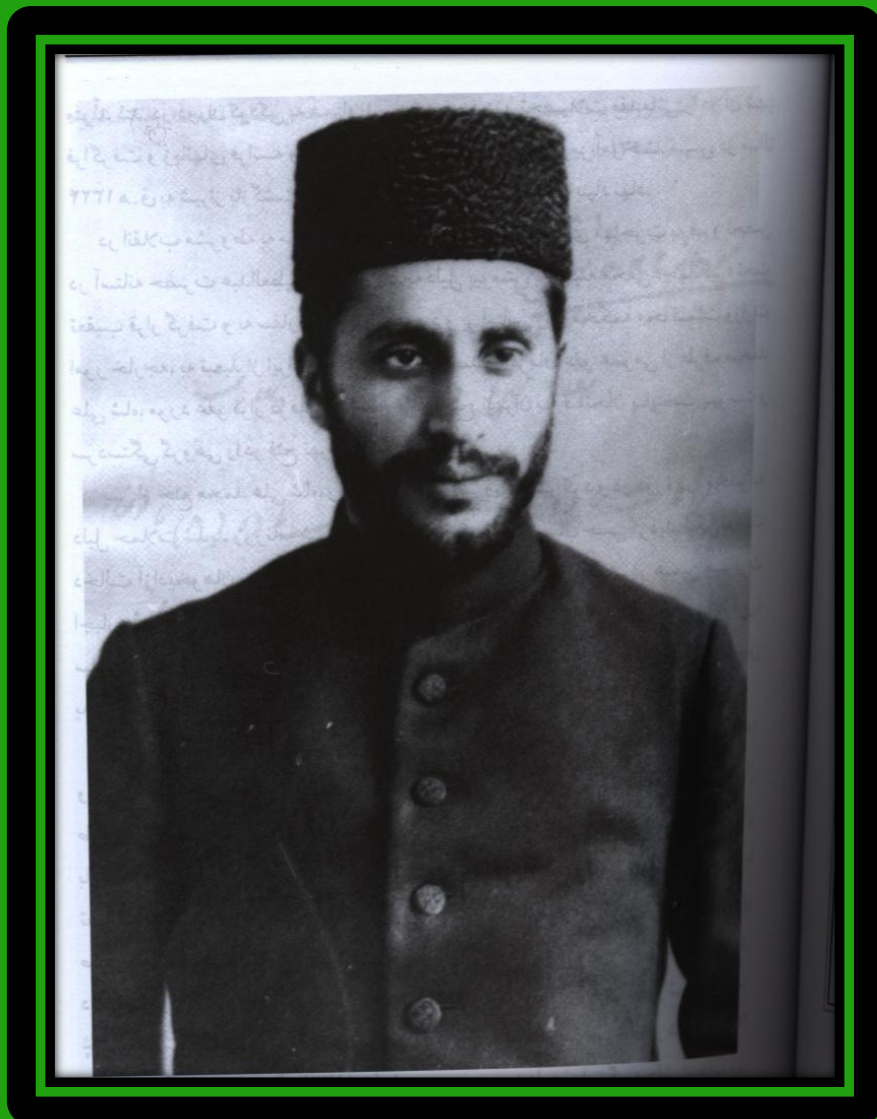
✓ شکست در قرارداد ۱۹۱۹ و تنفر تاریخی مردم ایران از نظام استبدادی انگلیس باعث تغییر در سیاست خارجی انگلیس شد و آن ها به جای مداخله ی مستقیم به **مداخله ی غیر مستقیم** در ایران روی آوردند. یکی از شاخصه های سیاست مداخله ی غیر مستقیم « راهبرد نفوذ نامرئی » بود.

○ عاملان کودتا

✓ عامل سیاسی فردی به نام سید ضیاءالدین طباطبائی و عامل نظامی رضا خان میر پنج

سید ضیا الدین طبابایی

رضا خان (سردار سپه)

✓ چگونه اجرای کودتا

❖ میان دو عامل کودتا در قزوین ملاقاتی صورت گرفت و قرار بر این شد که بعد از کودتا سید ضیاء به نخست وزیری برسد. نیروهایی که احتمال مقاومت آن ها داده می شد تطمیع شدند و بدین ترتیب کودتاچیان بدون کمترین مقاومت در سوم اسفند ۱۲۹۹ش وارد تهران شدند.

❖ با تصرف تهران به دستور سید ضیاء شخصیت های سیاسی مخالف با انگلستان از جمله مدرس دستگیر شدند و بعد از چند روز سید ضیاء نزد احمد شاه رفت و حکم نخست وزیری خود را از او گرفت ، او برای این که کابینه ی خود را ضد انگلیسی نشان دهد قرار داد ۱۹۱۹م که قراردادی متروک بود را لغو کرد.

❖ ظاهر سازی و تندروی سید ضیاء ، خود سری های رضا خان و اختصاص درآمدهای شهرداری و مالیه به قزاق ها و بروز اختلاف میان سید ضیاء و رضا خان باعث شد تا **وزارت جنگ** را به رضا خان بدهد و رضا خان دومین گام را برای رسیدن به حکومت برداشت.

احمد شاه قاجار

احمد شاه و سردار سپه

سازان

پیش

